

Befolkningsstatistik

2005

BE0101

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Befolkning

A.2 Statistikområde

Befolkningens storlek och förändring, befolkningens sammansättning samt invandring och asylsökande.

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Statistik som avser händelser under ett helt kalenderår och uppgifter per den 31/12 är officiell statistik. Officiell statistik redovisas på riks-, läns- och kommunnivå.

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, enheten för befolkningsstatistik BV/BE

Kontaktperson: Birgitta Edberg

Telefon 019-17 60 00

Telefax: 019-17 69 42

e-post: befolkning@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, enheten för befolkningsstatistik BV/BE

Kontaktperson: Birgitta Edberg

Telefon 019-17 60 00

Telefax: 019-17 69 42

e-post: befolkning@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Produkten består av två delar, nämligen (i) befolkningsstatistik (såväl storlek, förändring som sammansättning) samt (ii) asylsökande personer. Den första delen baseras på uppgifter i registersystemet RTB (Registret över totalbefolkningen), som i sin tur bygger på administrativa register. Skatteverket levererar uppgifter från folkbokföringen och på SCB lagras uppgifterna efter vissa kontroller och rättningar i RTB. Den andra delen baserar sig på registret över asylsökande (SIV-registret) som bygger på administrativa uppgifter från Migrationsverket.

Lag och förordning reglerar uppgiftslämnandet

Skyldighet att lämna uppgifter till folkbokföringen regleras i folkbokföringslagen, SFS 1991:481, och enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, skall Skatteverket och Migrationsverket lämna de uppgifter som behövs för befolkningsstatistiken och statistiken om asylsökande till SCB.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.8 Gallringsföreskrifter

RTB-register finns tillgängliga för varje år från 1968 och framåt. Vissa register över befolkningsförändringar finns från 1961 och framåt. Registren arkiveras och ingen gallring av uppgifter sker.

Antalsuppgifter om asylsökande finns tillgängliga från 2001 och framåt. Registren arkiveras och ingen gallring av uppgifterna sker.

A.9 EU-reglering

Rekommendationer finns för migrationsstatistiken. Planer finns på att införa regleringar inom migrations-, demografi- samt folk- och bostadsräkningsområdet. Arbetet har kommit längre när det gäller regleringar inom migrationsområdet. SCB deltar aktivt i utvecklandet av regleringarna.

SCB deltar i två arbetsgrupper, Working Group for Migration Statistics och Working Group for Demographic Statistics.

A.10 Syfte och historik

Statistiken ska belysa folkmängdens storlek och förändring, befolkningens sammansättning samt invandring och asylsökande. Statistiken innehåller följande grundläggande demografiska variabler; levande födda, avlidna, invandrade, utvandrade, folkökning samt folkmängd. Statistiken innefattar även medborgarskapsbyten, civilståndsförändringar, uppgifter om dödfödda, inrikes flyttningar samt asylsökanden. Statistiken redovisas bland annat efter bakgrundsvariablerna kön, ålder, födelseår, civilstånd, födelseland, medborgarskapsland, in/utflyttningsland, invandringsår, boendelän samt boendekommun. Statistiken ger grundläggande information om Sveriges befolkning och asylsökande personer.

Stora delar av folkbokföringen datoriserades 1967 och med folkbokföringens register som grund inrättade SCB påföljande år ett registersystem som fick namnet RTB (Registret över totalbefolkningen). RTB omfattar information om befolkningen och dess förändringar och speglar innehållet i folkbokföringens register.

RTB-register finns tillgängliga för varje år från 1968 och framåt. Några register över befolkningsförändringar finns redan från 1961 och framåt. Från och med

1968 började man successivt att använda RTB-register för framställandet av befolkningsstatistik från SCB. Innan dess baseras uppgifterna bland annat på de summariska folkmängdsredogörelserna som pastorsämbetena sände till SCB. Från och med årsskiftet 1973/74 baseras all befolkningsstatistik från SCB på RTB.

Antalsuppgifter om asylsökanden finns från 2001 och framåt. SCB övertog vid den tidpunkten statistikansvaret från Migrationsverket.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används av många olika användare inom skilda delar av samhället. Allmänheten skall få en översiktlig beskrivning av befolkningsutvecklingen. Planerande myndigheter skall ha tillgång till väl avpassade planeringsunderlag. Inom den gruppen är kommuner, länsstyrelser och landsting de främsta användarna av befolkningsstatistik. Statistiken används bl.a. vid beräkning av kommunalekonomisk utjämning för kommuner och landsting, som underlag vid planering av barnomsorg, skolor, äldreomsorg, bostadsbyggande samt för befolkningsprognoser. Andra användare av befolkningsstatistik som planeringsunderlag för regional dimensionering är t.ex. Polisen, Skatteverket, hovrätter och försäkringskassor.

Befolkningsstatistiken används även för forskning och planering inom t.ex. Arbetsmarknadsstyrelsen, Migrationsverket, Integrationsverket, Konjunkturinstitutet, Skolverket, Pliktverket, departement och statliga utredningar. Inom näringslivet används statistiken som underlag för beräkningar av marknadspotentialer och marknadsandelar. Inom den medicinska forskningen används uppgifterna ofta som förklaringsvariabler i modeller. Andra statistikgrenar vid SCB använder befolkningsstatistik som underlag.

Användarna representeras bland annat av Programrådet för befolkningsstatistik och demografi. Deltagande organisationer i programrådet är Finansdepartementet, Inregia, Landstingsorganisationen (LO), Migrationsverket, Skatteverket, Socialdepartementet, Sveriges kommuner och landsting (tidigare Kommunförbundet) samt Örebro universitet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Produktens två beståndsdelar, (i) befolkningsstatistik (såväl storlek, förändring som sammansättning) och (ii) asylsökande personer, bygger på uppgifter från registersystemet RTB (Registret över totalbefolkningen) samt registret över asylsökande (SIV-registret).

SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) får fem gånger i veckan (morgonen efter varje vardag) aviseringar från folkbokföringen. Utgångsmaterialet för uppgifterna är de rapporter om födselar, dödsfall, flyttningar, civilståndsändringar och medborgarskapsändringar som skattekontoren lämnar till Skatteverket. Uppgifterna i RTB, som utgör primärmaterialet till tabellframställning, avser den folkbokförda befolkningen. De begrepp och definitioner som används inom folkbokföringen gäller även för RTB.

Antalsuppgifter om asylsökande lämnas av Migrationsverket en gång per år.

Då levereras även uppgifter om grund för bosättning på personnivå.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Arbetet med att förbättra statistikens innehåll, tillförlitlighet, aktualitet, jämförbarhet och sammanvändbarhet samt tillgänglighet och förståelighet fortlöper.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Den årliga befolkningsstatistiken består av två delar, nämligen (i) befolkningsstatistik och (ii) asylsökande personer. Befolkningsstatistiken är en totalräknad statistik som beskriver befolkningens sammansättning i olika avseenden (kön, ålder, civilstånd, medborgarskap, födelseland och regional fördelning m.m.) och förändringar i befolkningen över tiden. Uppgifter om asylsökande är också en totalräknad statistik som beskriver de asylsökande efter ålder, kön samt medborgarskapsland. Uppgifter om asylsökande redovisas separat och ingår ej i folkmängden.

Underlagen för den årliga befolkningsstatistiken utgörs av uppgifter om befolkningen från registret över totalbefolkningen (RTB) samt av uppgifter om asylsökande från Migrationsverket.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Målstorheterna är främst av tre slag när det gäller befolkningen:

- Folkmängdsuppgifter avseende situationen den 31 dec 2005. Antal personer efter ålder, kön, civilstånd, medborgarskap, födelseland, län, kommun m.m.
- Antal demografiska händelser under år 2005. Det avser bl a antal födselar, dödsfall, flyttningar, civilståndsförändringar, medborgarskapsförändringar m.m.
- Olika demografiska mått som medellivslängd, summerad fruktsamhet, dödsrisker m.m.

För asylsökanden redovisas antalsuppgifter efter medborgarskapsland, kön och ålder.

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen för 2005 års befolkningsstatistik (den del som gäller befolkningen) utgörs av de personer som enligt lagar, förordningar och andra regler som gäller för folkbokföringen borde ha varit folkbokförda i Sverige någon gång under 2005. Undersökningsobjekt för befolkningsstatistiken är personer.

Målpopulation för asylsökandestatistiken är samtliga personer som själva tagit sig till Sverige och begärt skydd mot förföljelse, men som inte fått sin ansökan slutligt prövad av Migrationsverket eller, om personen har överklagat, av Utlänningsnämnden. (Den 14 september 2005 beslutade riksdagen att en ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden ska träda

i kraft. Utlänningsnämnden avvecklas den 30 mars 2006. Överprövning av beslut enligt utlänningslagen och lagen om svenskt medborgarskap hanteras från och med den 31 mars 2006 av länsrätterna i Stockholm, Malmö och Göteborg. Kamrarrätten i Stockholm är slutinstans.)

Personer utgör undersökningsobjekt för asylsökandestatistiken.

Folkbokföringen

En person är folkbokförd på den fastighet där han är bosatt. Enligt huvudregeln i folkbokföringsförordningen skall en person anses vara bosatt på den fastighet där han regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. Om tveksamhet råder skall stor hänsyn tas till var personen har sitt arbete eller sin familj. Ett nyfött barn, som fötts i Sverige, folkbokförs i den församling i vilken modern var folkbokförd vid nedkomsten. Om modern inte var folkbokförd vid nedkomsten, folkbokförs barnet endast om fadern var folkbokförd och vårdnadshavare. Ett nyfött barn, som fötts utomlands, folkbokförs enbart om modern var folkbokförd vid nedkomsten.

Undantag från huvudregeln

Från huvudregeln finns vissa viktiga undantag som kan delas in i tre grupper:

1. Personer som är folkbokförda men som inte bor i Sverige
2. Personer som bor i Sverige men som inte är folkbokförda
3. Personer folkbokförda på en annan fastighet än den de bor på

Personer i grupp 1 ingår i RTB medan personer i grupp 2 inte gör det. Personer i grupp 3 ingår i RTB men kan vid en regional uppdelning komma att ingå i ett annat regionalt område än det de bor i.

1. Personer som är folkbokförda men som inte bor i Sverige

Personer som är anställda utomlands i statens tjänst, huvudsakligen UD- och SIDA-anställda, folkbokförs i Sverige. Detta gäller även familjemedlemmar och svensk betjäning. Personerna fortsätter att vara folkbokförda i den församling varifrån utflyttningen skett. Regeln gäller inte personer som är anställda utomlands av internationella organisationer, till exempel FN eller EU. Svenska missionärer och präster som är anställda utomlands och deras medföljande familj får vara folkbokförda i Sverige. Vidare fortsätter folkbokförda personer att vara folkbokförda vid utomlandsflytt om vistelsen är avsedd att vara mindre än ett år. I de fall det vid utflyttningen är oklart om vistelsen utomlands kommer att vara mer eller mindre än ett år kan man vara folkbokförd i Sverige upp till ett år efter utflyttningen. Man blir då folkbokförd under rubriken ”på församlingen skrivna” eller på den fastighet där man fortfarande disponerar bostad.

2. Personer som bor i Sverige men som inte är folkbokförda

Personer som vid inflyttningen till Sverige har för avsikt att vistas här kortare tid än ett år folkbokförs ej. Utomnordiska medborgare måste ha uppehållstillstånd för att bli folkbokförda. Utländska medborgare som tillhör utländsk beskickning eller konsulat och dess betjäning folkbokförs inte i Sverige. Personer i nämnda kategorier ingår alltså inte i RTB-registren.

3. Personer folkbokförda på en annan fastighet än den där de bor

- Den s k familjeregeln innebär att om en person på grund av sina arbetsförhållanden inte bor tillsammans med sin familj så skall han ändå

vara folkbokförd hos sin familj så länge familjegemenskapen kvarstår.

- Om man har ett tidsbegränsat tillfälligt arbete på annan ort så skall man vara folkbokförd där man har sin egentliga hemvist.
- Studerande kan vara folkbokförda antingen på hemorten eller på studieorten beroende bland annat på studietidens längd, egen ålder, civilstånd med mera. Studerande på postgymnasial nivå folkbokförs normalt på studieorten.
- Regeln om ej regelmässig vila på viss fastighet tillämpas för bl.a. handelsresanden, resemontörer och sjömän. Dessa folkbokförs där de anses ha sin egentliga hemvist.
- Personer som vårdas på hem för äldre har valfrihet att vara folkbokförda antingen i hemförsamlingen på den gamla hemfastigheten alternativt på en fiktiv fastighet med rubriken ”på församlingen skrivna” eller i församlingen där vårdhemmet är beläget.
- Intagning på sjukhus, vårdinrättning eller kriminalvårdsanstalt skall inte medföra ändring av folkbokföringen.

1.1.2 Variabler

Nedan redovisas ett urval av de variabler som används i befolkningsstatistiken. Ytterligare variabler finns redovisade i dokumentationen av registret över totalbefolkningen (RTB).

Variabler	Kommentar
Asylsökande	En person som tagit sig till Sverige och begärt skydd mot förföljelse, men som ännu inte fått sin ansökan slutlig prövad av Migrationsverket eller, om personen har överklagat beslutet, av Utlänningsnämnden. Personen är inte folkbokförd och ingår därför inte i officiell befolkningsstatistik som baseras på registret över totalbefolkningen.
Civilstånd	Uppgifter redovisas dels om tillståndet den 31/12 2005 och dels om förändringar i civilståndet som skett under 2005. En persons civilstånd kan vara ogift, gift, skild, änka/änkling, registrerad partner, skild partner samt efterlevande partner.
Döda	Dödsfall registreras där den döde var folkbokförd. Enbart personer som var folkbokförda vid dödsfallet ingår i statistiken.
Dödfödd	Med dödfött barn avses nyfödd som avlidit efter utgången av tjugoåttonde havandeskapsveckan (eller, vid ovisshet om tiden, är minst 35 cm lång).

EU25	EU25 refererar till att det är 25 länder med i den Europeiska unionen. Dessa länder är Belgien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Nederländerna, Malta, Polen, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.
Flyttning	En flyttning måste ske mellan olika fastigheter för att räknas som flyttning i den officiella statistiken. Vid flyttning gäller den nya folkbokföringen från och med den faktiska flyttningdagen om flyttningen har anmälts inom en vecka. Kommer en flyttningsanmälan inte in i tid gäller den nya folkbokföringen från den dag då anmälan kom in till någon av de myndigheter som är behöriga att ta emot anmälan.
Folkbokföringsfastighet	Bestäms av folkbokföringens huvudregel, att man skall vara folkbokförd på den fastighet där man regelmässigt vistas. Nyfött barn folkbokförs i den församling, i vilken modern var folkbokförd vid nedkomsten. Om modern inte var folkbokförd vid nedkomsten folkbokförs barnet endast om fadern var folkbokförd och vårdnadshavare. Ett nyfött barn, som fötts utomlands, folkbokförs endast om modern var folkbokförd vid nedkomsten.
Födelseland	Födelseland anger det land där personen är född. Födelselandets benämning hänförs till förhållandena vid födelsepunkten. Politiska och geografiska förändringar kan i efterhand förändra födelselandet om humanitära skäl åberopas vid ansökan om förändring. Fram till år 1947 räknades alla personer som fötts i utlandet som utrikes födda. Sedan 1947 registreras inte barn som fötts utomlands som utrikes födda om modern vid barnets födelse var folkbokförd i Sverige.
Födelselän	Personer födda i Kristianstads län och Malmöhus län redovisas som födda i Skåne län och personer födda i Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län samt Skaraborgs län som födda i Västra Götalands län. I övrigt har inte uppgiften om födelselän ändrats p.g.a. indelningsändringar som skett efter personens födelse.
Grund för bosättning	Uppgiften baseras på Migrationsverkets uppgifter över beslut om uppehållstillstånd i Sverige.
Invandring	För att bli registrerad som invandrare skall man ha för avsikt att stanna i Sverige minst ett år.

	Enbart personer som folkbokförs räknas som invandrare.
Invandringsår	Invandringsåret definieras som det år invandringen registrerats vid skattemyndighetens personregister (tidpunkt för folkbokföringen). Invandringsåret avser alltid den senast registrerade invandringen. Personer som invandrat före 1968 saknar uppgift om invandringsår.
Kommun	Enligt indelningen den 1 januari 2006 består Sverige av 290 kommuner. Kommunindelningen redovisas på SCB:s webbplats (www.scb.se) under rubriken Regioner och kommuner.
Levande födda	Med levande fött barn avses nyfödd som efter födelsen andats eller visat andra tecken på liv såsom hjärtslag, pulsationer i navelsträngen eller tydliga, spontana rörelser av skelettmuskulaturen. Födda avser levande födda om inget annat anges.
Län	Enligt indelningen den 1 januari 2006 består Sverige av 21 län. Länsindelningen redovisas på SCB:s webbplats (www.scb.se) under rubriken Regioner och kommuner.
Medborgarskap	Medborgarskap ska i princip avse nu existerande självständig statsbildning. Besittningar, kolonier samt mandat- och förvaltarskapsområden hänförs till moderlandet. Om en person har flera medborgarskap prioriteras ett av dessa som sedan används i SCB:s register. Prioriteringen överensstämmer med den som Försäkringskassan (tidigare Riksförsäkringsverket) använder och i korthet prioriteras Sverige, statslös, under utredning och okänt meborgarskap först.
Naturalisering	För att bli svensk medborgare genom naturalisering, dvs. genom ansökan eller anmälan, krävs i princip att man har fyllt 18 år, har ett uppehållstillstånd (gäller dock inte för medborgare i de nordiska länderna) samt har bott i Sverige i fem år (flyktingar fyra år, nordiska medborgare två år). Barn under 18 år blir i regel svenska medborgare samtidigt som föräldrarna.
Partnerskap	Den 1 januari 1995 började lagen om partnerskap att gälla. Uppgifter som rör partnerskap redovisas tillsammans med civilstånd och civilståndsändringar.
Personer med utländsk bakgrund	Definition av begreppet finns redovisad i <i>Meddelanden i samordningsfrågor för Sveriges</i>

officiella statistik (MIS 2002:3). Personer med utländsk bakgrund definieras som personer som är

- Utrikes födda, eller
- Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Spädbarnsdödlighet	Med spädbarnsdödlighet avses dödsfall som inträffar före ett års ålder.
Utländska medborgare	Personer med annat än svenskt medborgarskap.
Utrikes födda	Personer som har ett annat födelseland än Sverige.
Utvandring	För att bli registrerad som utvandrare skall man ha för avsikt att bosätta sig utomlands under minst ett år. Enbart personer som anmäler detta till folkbokföringen räknas som utvandrare. Vid utflyttning till ett annat nordiskt land gäller folkbokföringsreglerna i det land man flyttar till. Det kan innebära att personen blir registrerad som utvandrare trots att personen inte har för avsikt att bosätta sig utomlands i minst ett år, om reglerna är sådana i inflyttningslandet.
Ålder	Två åldersbegrepp används inom befolkningsstatistiken. Dels ålder vid årets slut, dvs ålder den 31 december respektive år och dels ålder vid händelsen.
Återinvandring respektive återutvandring	Med återinvandring avses att man kommer tillbaka till Sverige efter att ha varit utvandrad och med återutvandring menas att man invandrat och sedan lämnat Sverige igen.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska mått som används är framför allt summor och kvoter, men det förekommer även viss redovisning av t.ex. medianer. Kvoter redovisas bland annat i form av medelvärden och andelar. Många av de demografiska måtten är statistiska mått som används för en bestämd population eller en bestämd variabel. Det är relativt vanligt att uppgifterna redovisas per 1 000 av t.ex. populationen för att få ett större tal. Nedan återges några av de demografiska mått som används:

Allmänna dödstalet: Kvot mellan antalet dödsfall under en period och medelfolkmängden.

Allmänna födelsetalet: Kvot mellan antalet födda under en period och medelfolkmängden.

Dödsrisker: Vid framställning av livslängdstabellerna har följande formel använts för beräkning av de observerade dödsriskerna:

$$q_x^t = \frac{D_x^t}{M_x^t + d_x^t}$$

D_x är antalet dödsfall bland x-åringar under perioden t,

M_x är risktiden i åldern x år under perioden t

och d_x är det antal döda x-åringar vilka under perioden t avlidit efter sin födelsedag. För 0-åringar har dödsrisken bestämts enligt:

$$q_0^t = \frac{D_0^t}{F^t}$$

där F är antalet levande födda.

I åldrarna 91 år och däröver har de i livslängdstabellerna använda dödsriskerna beräknats genom utjämning av observerade risker. Till och med 1996 baserades denna utjämning på Wittsteins formel. Eftersom metoden visade sig överskatta dödsriskerna i de högsta åldrarna har en ny utjämningsmetod utarbetats (Martinelle, S (1987): *A Generalized Perks Formula for Old Age Mortality*, R&D Report, Statistics Sweden).

Flyttningsöverskott: Differensen mellan in- och utflyttningar under perioden. För riket är flyttningsöverskott och invandringsöverskott samma sak eftersom rikssiffran inte berörs av inrikes omflyttningar. Flyttningsöverskottet kan vara positivt eller negativt.

Folkökning: Folkökningen definieras som skillnaden mellan folkmängden vid årets början och årets slut. Händelser (födda, döda, flyttningar) som skett före 2005, men som rapporterats under året, påverkar folkmängden för 2005 men redovisas inte som händelser under 2005. Detta medför att folkökningen inte är det samma som summan av födelseöverskott och flyttningsöverskott. Sveriges folkmängd den 31/12 2005 minskades med 387 personer till följd av händelser som inträffat före 2005, men som rapporterats under året. Formeln för folkökningen är:

$$\text{Folkökning} = P_t - P_{t-1}$$

P_t är folkmängden den 31/12 år t

P_{t-1} är folkmängden den 31/12 år t-1

Födelseöverskott: Kallas även naturlig folkökning. Födelseöverskottet beräknas som antalet födda under perioden minus antalet döda under perioden. Födelseöverskottet kan vara positivt eller negativt.

Medelfolkmängd: Medelfolkmängd är genomsnittet av folkmängden i början och i slutet på året. Medelfolkmängd används som riskpopulation vid beräkning av t.ex. dödsrisker. Följande formel används för beräkning av medelfolkmängd:

$$M = \frac{P_t + P_{t-1}}{2}$$

P_t är folkmängden den 31/12 år t

P_{t-1} är folkmängden den 31/12 år t-1

Summerad fruktsamhet: Summan av de åldersspecifika fruktsamhetstalen. Talet visar hur många barn som en kvinna i genomsnitt skulle föda under sin fruktsamma period utifrån den vid tidpunkten för beräkningen gällande fruktsamheten.

Åldersspecifika dödstal: Antalet avlidna i en viss ålder i relation till medelfolkmängden i denna ålder. Åldersspecifika dödstal för 0-åringar beräknas som antal döda under året i relation till antalet levande födda under året.

Åldersspecifika fruktsamhetstal: Antalet, av kvinnor i en viss ålder, födda barn i relation till medelfolkmängden kvinnor i motsvarande ålder. Åldersspecifika fruktsamhetstal räknas för kvinnor i åldern 15-49 år. Levande födda barn födda av kvinnor under 15 år räknas som om de fötts av 15-åringar. Levande födda barn födda av kvinnor äldre än 49 år räknas som om de fötts av 49-åringar.

Återstående medellivslängd och kvarlevande: Med kvarlevande avses de individer bland 100 000 levande födda som vid aktuella dödsrisker beräknas uppnå åldern x år; de betecknas här l_x . Antalet 0-åringar bestäms till $l_0=100\ 000$ och kvarlevande vid övriga åldersår beräknas på följande sätt:

$$l_x = l_{x-1}(1 - q_{x-1})$$

Den högsta ålder i hela år som antas kunna uppnås betecknas w .

Den återstående medellivslängden utgörs av det antal år som i genomsnitt återstår att leva för en person i en viss bestämd ålder enligt den, vid tidpunkten för beräkningen, gällande dödligheten. Återstående medellivslängden vid födelsen kallas kortare för medellivslängden. Den återstående medellivslängden beräknas med uttrycket:

$$e_x = \frac{\sum_{i=x}^w L_i}{l_x}$$

Den genomlevda tiden i en ettårs åldersklass beräknas först genom

$$L_x = (l_x + l_{x+1})/2$$

Uttrycket gäller under antagandet att antalet dödsfall i en åldersklass är jämnt fördelat. Under första levnadsåret är detta antagande inte tillämbart. Då gäller

$$L_0 = a_0 l_0 + (1 - a_0) l_1$$

där

a_0 = medelåldern för dem som dör under första levnadsåret.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter ett stort antal redovisningsgrupper. De variabler som används vid uppdelningen i redovisningsgrupper är bland annat kön, ålder, civilstånd, födelseland, medborgarskapsland, in/utflyttningsland, boendelän, boendekommun samt tidpunkt för olika händelser. Uppgifter om födda redovisas efter egenskaper hos föräldrarna, t.ex. föräldrarnas civilstånd, ålder, födelseland m.m.

Officiell statistik redovisas på riks, läns eller kommunnivå. Utöver den officiella statistiken redovisas även vissa uppgifter för riksområden, storstadsområden, landskap och församlingar.

De regionala indelningarna

Folkmängdsstatistiken som avser förhållandena den 31 december 2005 redovisas enligt den indelning i administrativa områden som gäller från den 1 januari 2006. Befolkningsförändringarna under 2005 redovisas enligt den regionala indelningen den 1 januari 2005.

1.1.5 Referenstider

Referenstidpunkten är den 31 december 2005 för all statistik som avser folkmängdsuppgifter (antal personer efter kön, ålder, medborgarskap m.m.). För

statistik som rör demografiska händelser (födslar, dödsfall, flyttningar m.m.) är referensperioden år 2005. Statistik över antal asylsökande redovisas dels för nytillkomna asylsökande under 2005 och dels för totalt antal asylsökande den 31 december 2005.

1.2 Fullständighet

Befolkningsstatistiken används som underlag inom en rad olika statistikområden, t.ex. statistik om sysselsättning, utbildning, konsumtion, inkomster m.m. Beskrivning av Sveriges befolkning kan således handla om vitt skilda områden.

Befolkningsstatistiken redovisar uppgifter om folkmängden, demografiska händelser samt om asylsökande. I dagsläget saknas möjligheter att redovisa statistik om familjer och hushåll utifrån RTB. Detta pga. att det saknas folkbokföring på lägenhet.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken som baseras på uppgifter från registret över totalbefolkningen har allmänt sett god kvalitet. De kontrollundersökningar som gjorts genom åren visar att tillförlitligheten är god i de allra flesta statistikredovisningarna. Tillförlitlighetsproblem på grund av övertäckning finns dock, framför allt i redovisningen av utrikes födda.

2.2 Osäkerhetskällor

Statistik från RTB framställs en månad efter aktuell referenstidpunkt. Det betyder att statistik per den 31/12 framställs i början av februari. Att inte statistiken framställs med det samma beror på att man vill invänta sena aviseringar. En avvägning mellan aktualitet och täckning har lett till beslutet att ta fram statistiken med en månads eftersläpning.

Invandrare blir registrerade som invandrade vid den tidpunkt då de folkbokförs. I vissa fall kan det gå en relativt lång tid mellan ankomsten till Sverige och folkbokföringstidpunkten. Vid inflyttning till Sverige genomgår personer med utomnordiskt medborgarskap i vissa fall en omfattande administrativ process innan beslut om uppehållstillstånd kan fattas. Detta gör att tiden mellan inresan till Sverige och registrering av inflyttningen kan bli lång. Under perioder med stor invandring tenderar de administrativa handläggningstiderna i varje enskilt fall att öka. Detta gäller särskilt personer som inte fått sin ansökan om uppehållstillstånd beviljad och som överklagar beslutet, vilket medför att det blir en avsevärd tidsskillnad mellan inresan och det slutliga beslutet.

För de invandrare som fick sina beslut om uppehållstillstånd under 1996 var mediantiden från det att ansökan registrerats fram till folkbokföring 21 veckor. Före ansökan finns polisens handläggningstid, om vars längd vi inte har någon uppgift. Uppgift om tidsskillnaden mellan invandring och registreringstidpunkt för nordiska invandrare saknas men den är kortare eftersom nordbor kan bosätta sig i Sverige utan uppehållstillstånd.

2.2.1 Urval

Befolkningsstatistiken är totalräknad och därmed inte behäftad med urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulation för befolkningsstatistiken är SCB:s kopia av Skatteverkets folkbokföringsregister som lagras i registersystem över totalbefolkningen (RTB). Det ideala innehållet i folkbokföringens register definieras av de författningar som reglerar folkbokföringen. Det finns dock personer som borde vara folkbokförda men som inte är det (undertäckning) samt personer som är folkbokförda trots att de inte borde vara det (övertäckning), vilket leder till täckningsfel. Det är brister i rapportering av födselar, dödsfall, invandring och utvandring som resulterar i dessa täckningsfel. Några exakta mått på storleken av bristerna finns för närvarande inte.

Rampopulation för asylsökandestatistiken är registret över asylsökande (SIV-registret) som bygger på administrativa uppgifter från Migrationsverket. Målpopulationen för asylsökandestatistiken och den registerpopulation som används för statistikframställningen kan möjligen skilja sig åt. Den eventuella över- och undertäckningen beror i så fall på eftersläpningar i uppdateringarna av det administrativa registret.

Undertäckning

Brister i rapporteringen av födselar och invandring resulterar i undertäckning. Födselar ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. För nyfödda uppskattas undertäckningen i observationsregistren vara 0,1 procent av 0-åringarna.

Om en person invandrar till Sverige och personen enligt lagar och förordningar borde folkbokföra sig men inte gör det uppstår undertäckning. Någon uppskattning av storleken på denna undertäckning saknas.

Övertäckning

Brister i rapporteringen av dödsfall och utvandring resulterar i övertäckning. Dödsfall ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. Övertäckningen i observationsregistren med anledning av ej rapporterade dödsfall antas vara mindre 0,1 procent av de döda.

Utvandrare förorsakar övertäckning om utflyttning inte anmäls. Genomförda studier tyder på att folkbokföringen och därmed RTB innehåller ett betydande antal personer som inte längre bor i landet. Detta är förmodligen den allvarligaste kvalitetsbristen i såväl folkbokföringen som i RTB. De flesta av dem som flyttar ut ur landet har inget eget intresse av att anmäla utflyttning och en del gör det heller inte. Det kan till och med vara fördelaktigt att behålla sin folkbokföring i Sverige. Vid den kontroll som gjordes i samband med folk- och bostadsräkningen 1985 var övertäckningen ca 0,1 procent av hela befolkningen. Räknat på delpopulationen utländska medborgare var övertäckningen 1,0 procent för nordiska medborgare och 2,8 procent för övriga medborgarskap tillsammans.

Under senare tid har flera försök gjorts för att skatta övertäckningen, bl.a. genom att jämföra dödsrisker för personer med svensk respektive utländsk bakgrund samt genom analys av bortfall och postreturer i olika

undersökningar. I en studie från 1994 (Nilsson, *Brister i folkbokföringen*, PM, 1994) framförs hypotesen att övertäckningen bland utrikes födda kan vara så stor som 10 procent. Andra analyser pekar på att omfattningen av övertäckningen kan ligga mellan 25 000 – 50 000 personer, vilket utgör 0,25 – 0,5 procent av hela befolkningen.

Ett försök till indirekt skattning av övertäckningen har gjorts i en studie publicerad 2002 (Qvist, *Täckningsproblem i Registret över totalbefolkningen RTB*. SCB, R&D Report1999:1). I studien analyseras invandrades dödlighet under perioden 1993-97 med intensitetsregression. Analysen visar att det finns en relativ underdödlighet bland personer födda utomlands jämfört med personer födda i Sverige. Denna relativa underdödlighet tolkas som en relativ övertäckning av invandrare i RTB. Beräkningar visar att övertäckningen bland utomnordiska invandrare ligger i intervallet 25-50 000 personer, vilket motsvarar 4-8 procent av de utomnordiska invandrarna.

Under år 2004 har studier gjorts där man försökt att skatta storleken på övertäckningen med hjälp av registerstatistik. En preliminär siffra pekar på en övertäckning på minst 35 000 personer.

För att komma tillrätta med ej rapporterad utvandring krävs ett samarbete mellan berörda myndigheter. Inom folkbokföringen prioriteras nu ett samarbete med Migrationsverket som syftar till att följa upp personer som inte ansökt om förnyelse av uppehållstillstånd. Skatteverket lägger också resurser på uppföljning av postreturer vid utsändningar av röstkort, deklarationsblanketter och andra försändelser.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna till RTB-registren hämtas från de externa folkbokföringsregistren och är administrativa till sin karaktär. Primärt är det folkbokföringsmyndigheterna (skattekontoren) som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den handbok i folkbokföring som används i arbetet.

Mätfel

Eftersom en stor del av rapporteringen till folkbokföringssystemet sköts av barnmorskor, vigsselförrättare, domstolar eller läkare där rapporteringen är en del av arbetsuppgifterna kan man rimligen anta att uppgifterna rapporteras med små mätfel.

Då rapporteringen sköts av individen själv, t.ex. vid flyttning, är mätfelen troligen mer omfattande. Detta visar sig inte minst vid den bristande rapporteringen av utvandring med övertäckning som följd.

I samband med massutsändningar av brev som till exempel skattsedlar och röstkort kontrollerar folkbokföringen ibland adressuppgifterna på de försändelser som inte nått adressaten. Avsikten är att undersöka om flyttning anmäls i rätt tid eller anmäls över huvud taget samt att kontrollera om den faktiska bosättningen överensstämmer med den registrerade. I anslutning till utsändningen av blanketter till folk- och bostadsräkningarna 1975, 1980 och 1985 genomfördes också sådana kontroller. Kontrollundersökningarna visar att bristerna främst

gäller rapportering av utvandring. En närmare redogörelse för resultatet av dessa kontroller finns bland annat i publikationen *Folkmängd del 1-2, 31 december 1998* (SOS).

2.2.4 Svartsbortfall

Förekomsten av objektsbortfall är obefintligt. För vissa objekt saknas dock uppgifter om vissa variabler, så kallat partiellt bortfall. I vissa fall är det dock svårt att avgöra om ett saknat värde är förorsakat av ett partiellt bortfall eller om det är en korrekt uppgift (dvs. värde ska saknas).

2.2.5 Bearbetning

Dataregistrering sker vid de lokala skattemyndigheterna. Då uppgifterna bereds, dataregistreras och bearbetas inom folkbokföringen genomförs både manuella och maskinella kontroller som kan ge upphov till rättelser och korrigeringar.

När uppgifterna aviserats till SCB granskas de i olika skeden av bearbetningarna innan de godkänns för inläggning i RTB:s slutliga observationsregister.

2.2.6 Modellantaganden

Många av de demografiska mått som används bygger på modellantaganden som är allmänt vedertagna bland befolkningsstatistiker. Det rör sig bland annat om antaganden om risktider.

För utjämning av observerade dödrisker i åldrarna 91 år och däröver har de i livslängdstabellerna använda dödsriskerna beräknats genom en utjämningsmetod utarbetad vid SCB (Martinelle, S (1987): *A Generalized Perks Formula for Old Age Mortality*, R&D Report, Statistics Sweden).

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Befolkningsstatistiken redovisas utan numeriska osäkerhetsmått.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Officiell statistik per den 31/12 redovisas årligen. Därutöver redovisas bland annat preliminär befolkningsstatistik med annan referenstidpunkt månadsvis på SCB:s webbplats.

3.2 Framställningstid

För befolkningsstatistik gäller generellt att uppgifter kan redovisas ca 5-6 veckor efter mättidpunkten.

Årsstatistik i form av fasta tabeller och databaser redovisas på SCB:s webbplats i början av februari. Kommenterande text och tabeller redovisas i Statistiska meddelande, *SM BE12: Sveriges folkmängd 31 december 2005* i slutet av februari samt i *SM BE68: Migration 2005* i mitten av mars. Ytterligare statistik och kommentarer redovisas i publikationerna *Befolkningsstatistik 2005. Tabeller över Sveriges befolkning* samt *Befolkningsstatistik 2005. Beskrivning av Sveriges befolkning* som publiceras i juni respektive november.

3.3 Punktlighet

Under 2005 publicerades statistiken i enlighet med gällande publiceringsplaner med ett undantag. Det var publikationen *Befolkningsstatistik 2004. Tabeller över Sveriges befolkning* som publicerades med en veckas försening. Aktuella publiceringsplaner för 2006 finns att tillgå på SCB:s webbplats.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Uppgifterna i RTB-systemet levereras från det svenska folkbokföringssystemet och är därför beroende av de definitioner och regler som används där. Folkbokföringens innehåll har sedan år 1968, då RTB-systemet skapades, varit i stort sett oförändrat. Detta gäller även RTB-systemet som från starten förändrats i mycket liten omfattning. I dokumentationen för långtidsarkivering av RTB-registren kan man hitta de skillnader som trots allt finns i variabeluppsättning och variabelinnehåll. Nedan redovisas några av förändringar som påverkat befolkningsstatistiken.

Civilstånd

Vid redovisning av befolkningen efter civilstånd fr.o.m. årsskiftet 1998 inkluderas registrerade partnerskap och upplösta partnerskap i gruppen gifta respektive skilda om inget annat anges.

Civilståndsändringar

Lagstiftningen om skilsmässor ändrades den 1 januari 1974. I korthet innebar förändringarna bland annat att hemskillnadsåret ersattes med en betänketid på sex månader. Om makarna inte har några barn under 16 år och båda är överens om skilsmässan behövs ingen betänketid. Den kraftiga ökningen av antalet skilsmässor under 1974 och 1975 måste ses mot denna bakgrund. År 1990 ändrades reglerna för änkepension. Många sammanboende ville då försäkra sig om rätten till änkepension, vilket ledde till en kraftig ökning av antalet gifta 1989.

Döda

I åldrarna 91 år och däröver har de i livslängdstabellerna använda dödsriskerna beräknats genom utjämning av observerade risker. Till och med 1996 baserades denna utjämning på Wittsteins formel. Eftersom metoden visade sig överskatta dödsriskerna i de högsta åldrarna har en ny utjämningsmetod utarbetats. (Martinelle, S (1987): *A Generalized Perks Formula for Old Age Mortality*, R&D Report, Statistics Sweden).

Det nya utjämningsförfarandet användes för första gången i 1997 års tabeller. Dödsriskerna i åldrar över 95 år blev då väsentligt lägre än tidigare. Därmed höjdes också kvarlevandetal och återstående medellivslängder för de allra äldsta i förhållande till åren innan. (Jämförelse mellan de olika metoderna redovisas i publikationen *Befolkningsförändringar del 3 åren 1997, 1998 och 1999*.)

Inrikes flyttning

Före 1998 redovisades folkbokföringens år och vecka för registrering av flyttningen som flyttningstidpunkt. Från och med 1998 redovisas den faktiska flyttningdagen som flyttningstidpunkt om flyttningen har anmälts inom en vecka. Kommer en flyttningsanmälan inte in i tid gäller den nya folkbokföringen från och med den dag då anmälan kom in till någon av de behöriga mottagarna (Posten, försäkringskassan och skattemyndigheten).

Folkbokföringens omorganisation

Den 1 juli 1991 övertog de lokala skattekontoren (numera skattekontoren) ansvaret från pastorsämbetena för folkbokföringen på lokal nivå. Samtidigt med omorganisationen ersattes det gamla regelverket med en ny lagtext. Reglerna är ungefär desamma som gällde tidigare. En nyhet är emellertid att personer som är över 17 år och går på postgymnasial utbildning ska vara folkbokförda där de bor. Tidigare var det vanligt att dessa studerande var folkbokförda i föräldrahemmet. Den nya lagen har gradvis kommit att öka antalet flyttningar i åldrarna 19 till 24 år då studenterna i allt högre utsträckning har folkbokfört sig på studieorten. Folkökningen som redovisas efterföljande år kan för vissa kommuner delvis vara en effekt av den nya folkbokföringslagen.

Födda

Under 1973 ändrades aviseringarna till SCB av nyfödda. Tidigare angavs barnets ordningsnummer endast för barn födda i bestående äktenskap ingångna 1950 eller senare. Ordningsnumret avsåg makarnas samtliga gemensamma barn såväl levande födda som dödfödda. Från mitten av 1973 innehåller aviseringarna om födslar i stället det antal barn som modern oavsett civilstånd, tidigare fött, dels levande, dels dödfödda. Detta har av SCB räknats upp till att avse det nyfödda barnets ordningsnummer.

Den 1 juli 1979 ändrades medborgarskapslagstiftningen. Ändringen avser barn, vars far har utländskt medborgarskap och mor svenskt medborgarskap. Före den 1 juli 1979 blev dessa barn vid födseln utländska medborgare men blir numera svenska medborgare. Bestämmelsen att barn till svensk mor alltid blir svensk medborgare medför att barn vid födseln i större utsträckning än tidigare förvärfvar dubbelt medborgarskap. Inom den svenska folkbokföringen registreras dock enbart det svenska medborgarskapet.

Begreppet född inom respektive utom äktenskapet har med utgången av 1976 utgått ur all lagstiftning. Redovisningen av födda görs från och med 1977 efter moderns civilstånd i samma utsträckning som tidigare för födda inom respektive utom äktenskapet.

Medborgarskapsbyten

Från 1974 redovisas byten till svenskt medborgarskap efter det år beslutet fattades.

Partnerskap

Från 1995 redovisas nyregistrerade partnerskap länsvis efter kön och ålder.

Summerad fruktsamhet

Sedan 2005 års publicering (Befolkningsstatistik för 2004) beräknas summerad fruktsamhet på enskilda åldrar istället för som tidigare på femårsklasser.

Ändrad redovisning

Från och med 2005 års publicering ges två publikationer (*Tabeller över Sveriges befolkning* samt *Beskrivning av Sveriges befolkning*) ut i stället för som tidigare tre olika delar (*Befolkningsstatistik del 1-2, 3 och 4*). De nya publikationerna består av en tabelldel och en textdel. I *Tabeller över Sveriges befolkning 2004* finns en översättningslista mellan gamla och nya tabellnummer.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Vid SCB utgör RTB-uppgifter basinformation i många statistikprodukter, särskilt inom individstatistikens område. Uppgifterna blir i sådana fall ”automatiskt” samordnade med annan statistik.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Befolkningsstatistik används ofta som basinformation till andra undersökningar om individer. Registret över totalbefolkningen (RTB), som utgör basen för befolkningsstatistiken, används ofta som urvalsram för både interna och externa individundersökningar. I de flesta fall kan uppgifterna om befolkningen samordnas med annan statistik.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Officiell befolkningsstatistik presenteras i form av tabeller och diagram på SCB:s **webbplats** (www.scb.se) samt i **Sveriges statistiska databaser** som också nås via webbplatsen. Statistiken kompletteras med kommenterande text i **Statistiska Meddelanden** (SM BE12 och BE68) samt i **böckerna** *Befolkningsstatistik 2005. Tabeller över Sveriges befolkning* samt *Befolkningsstatistik 2005. Beskrivning av Sveriges befolkning*. Samtliga publikationer finns att tillgå via SCB:s webbplats. För att peka på intressanta förändringar och andra företeelser i befolkningens storlek och sammansättning, publiceras **pressmeddelanden** av regional och rikstäckande art.

Varje månad redovisas dessutom preliminära rikssiffror om folkmängden och befolkningsförändringarna på SCB:s webbplats. Varje kvartal redovisas även preliminära kommunsiffror.

Svensk befolkningsstatistik återfinns bland annat också i statistisk årsbok, nordisk statistisk årsbok, Eurostats databas New Cronos och FN:s demographic yearbook.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i form av tabeller, texter, diagram och kartor.

5.3 Dokumentation

Registret över totalbefolkningen (RTB), som utgör grunden för befolkningsstatistiken, liksom Befolkningsstatistiken, är dokumenterad i SCBDOK. Delar av SCBDOK finns tillgänglig via SCB:s webbplats.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Variabelförteckningar och datamängdsbeskrivningar är dokumenterat i SCBDOK som bl.a. finns på SCB:s hemsida. Mikrodatamaterial finns lagrat i olika register inom ramen för RTB-systemet. Årsskiftesversionerna av RTB finns långtidsarkiverade hos Riksarkivet och detsamma gäller årsversionerna av förändringsregistren t.o.m år 1997.

5.5 Upplysningstjänster

Befolkningsstatistikens grupptelefon: 019-17 60 10
SCB:s webbplats: www.scb.se under rubriken Befolkning
E-postadress: befolkning@scb.se

6. Övrig information

Från och med 2006-01-01 delas nio församlingar av kommungräns och har därför två församlingskoder var, en för varje kommundel. Vid redovisning av Befolkningsstatistik per församling på SCB:s webbplats redovisas dessa delar var för sig. För att få befolkningen i hela församlingen krävs en summering av de båda delarna. För mer information om vilka församlingar som är berörda se SCB:s webbplats under Regioner och kommuner.

2006-02-14